

Klebsiella-mastitis: van diagnose tot advies

Sabine Tijs, zoötechnisch specialist uiergezondheid en Margreet Pasman, redacteur

Regelmatig wordt het UGA team van GD om hulp gevraagd over Klebsiella-mastitis. Zo belde afgelopen zomer melkveehouder Gerke Ooink met GD omdat hij zich zorgen maakte over een sterk toenemend aantal gevallen van ernstige acute uierontsteking. Wat was de oorzaak van deze mastitisuitbraak en hoe gaat het nu? We nemen u mee in het proces van diagnose tot advies.

Naast zijn opleiding Management, Economics and consumer studies in Wageningen startte gedreven ondernemer Gerke Ooink twee jaar geleden in het Achterhoekse Eibergen met een melkveebedrijf. Inmiddels melkt hij in een 24-stands draaimelkstal zo'n 150 koeien met een gemiddelde melkproductie van ruim 10.000 kg melk.

In de zomer van 2017 viel het hem op dat steeds meer koeien last kregen van ernstige acute uierontstekingen. "Als echte koeienliefhebber kon ik het niet verkroppen dat mijn koeien zo ziek konden worden van mastitis", vertelt Gerke, en hij belde GD. Er werd besloten om met behulp van tankmelkonderzoek (Uiergezondheid Tankmelk) eerst meer informatie te verzamelen over de mogelijke mastitisverwekker(s). Ook werd er meteen een afspraak gemaakt voor een uitgebreid bedrijfsbezoek door een zoötechnisch specialist van GD.

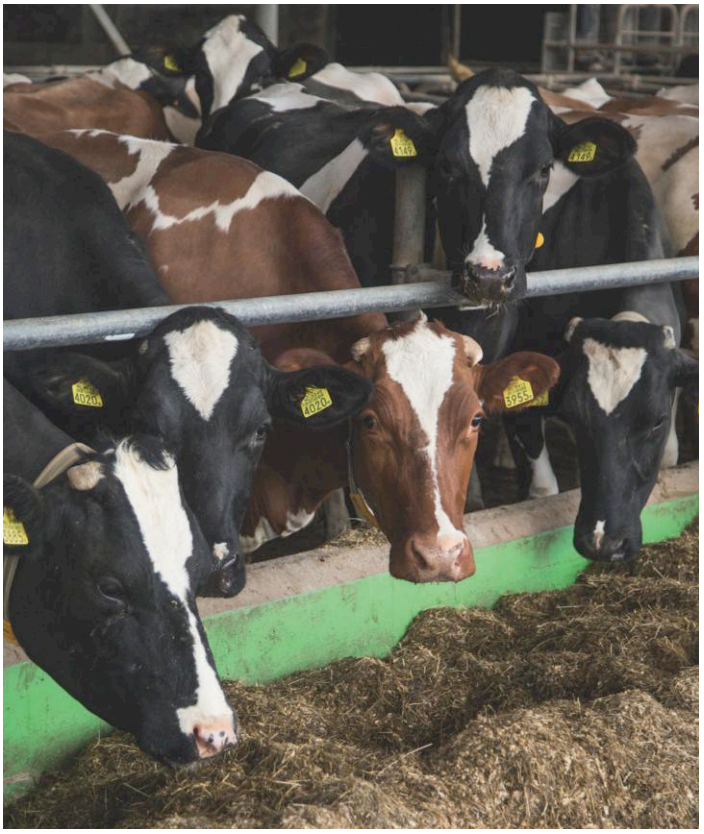
Tankmelkonderzoek

Het geometrisch tankcelgetal was licht gestegen van 102.000 in het eerste half jaar van 2017 naar 137.000 cellen per milliliter in juli dat jaar. Toch waren er in enkele weken tijd wel veel koeien met ernstige klinische mastitis geweest. Dit was in de zomerperiode van het jaar ervoor ook al het geval, vertelde de veehouder. Ook toen al kon hij deze ernstige mastitis vaak niet plaatsen. Vooral koeien die makkelijk melk uitliggen én een hoge melkproductie hebben bleken vatbaar. Al snel wees het bacteriologisch onderzoek van de tankmelk uit dat het aandeel coliformen zeer hoog was. Ook werd de Klebsiella-bacterie aangetoond.

Melkstal en melktechniek

Bij het bedrijfsbezoek viel vooral de melkhygiëne -in positieve zin- op. Gerke neemt verschillende maatregelen om eventuele overdracht van mastitisverwekkende kiemen tijdens het melken te voorkomen. Zo worden de spenen vóór het melken gedipt met een schuimdip, waardoor ze goed schoon te maken zijn. Ook draagt Gerke melkershandschoenen en gebruikt hij tijdens de voorbehandeling voor elke koe een nieuwe papieren doek. De speendesinfectie na het melken is uitstekend. De melkstellen waarmee 'verdachte' koeien zijn gemolken, worden ontsmet voordat ze bij een volgende koe worden aangesloten.
Na verschillende metingen tijdens het melken bleek ook de melkmachine zelf prima te functioneren. Alleen voor het afnamemoment was wat finetunen mogelijk. Deze werd iets vlotter afgesteld.

"Ik kon het niet verkroppen dat mijn koeien zo ziek konden worden van mastitis"

Diepstrooiselboxen

De volgende stap was een ronde door de stal. Gerke gebruikt in de diepstrooiselboxen een mengsel van kalk, stro en water. De boxen oogden over het algemeen schoon en droog en de veehouder verwijdert de natte plekken regelmatig. Net die dag had hij een nieuwe voorraad boxstrooisel gemengd, om later op de avond in de boxen te strooien. Dit materiaal oogde schoon, maar voelde wel warm en klam aan. Er werd van deze voorraad een strooiselmonster genomen voor bacteriologisch onderzoek op *E. coli*- en Klebsiellaibacteriën. Een aantal dagen later was de uitslag binnen, waaruit bleek dat het aandeel Klebsiellabacteriën in dit monster zeer hoog was. ▶

Aan de slag

Op basis van de verzamelde informatie tijdens het bedrijfsbezoek en de aanvullende diagnostiek (het tankmelkonderzoek en de strooiseluitslag) werd steeds meer duidelijk over de oorzaken van de mastitisuitbraak. De belangrijkste aandachtspunten voor dat moment bleken het verlagen van de infectiedruk in de omgeving en de aanpak van met Klebsiella geïnfecteerde koeien. Gerke ging samen met zijn vader gemotiveerd aan de slag met deze bedrijfsspecifieke adviezen. Ze pasten onder andere het boxstrooisel aan en voerden een effectief plan van aanpak uit bij de koeien met klinische en subklinische mastitis.

De inspanningen hadden al snel effect: het aantal gevallen van zichtbare uierontsteking werd minder, het aandeel coliformen in de tank nam drastisch af en ook de Klebsiella-bacterie werd hierin niet meer aangetoond. “Het gaat nu goed met de uiergezondheid op mijn bedrijf”, vertelt Gerke zichtbaar opgelucht. “Het scheelt me een hoop zorgen.”

Eerst analyseren

Het tankcelgetal ligt momenteel rond de 70.000 cellen per milliliter melk en klinische mastitis komt slechts een enkele keer voor. Wel zag Gerke in maart van dit jaar een kleine stijging van het aandeel *Staphylococcus aureus*-kiemen in de tankmelk. Dit gaat om één koe, denkt hij. “Waarschijnlijk een dier met een koecelgetal van drie miljoen, die eerder ook al klauwproblemen had.” Om te controleren of zijn vermoeden klopt wachtte de melkveehouder niet af, maar stuurde hij een kwartiermonster in voor bacteriologisch onderzoek.

“Met de nieuwe inzichten en monitoring hebben we de uiergezondheid volledig onder controle”

Gerke kijkt tevreden, maar met een kritische blik terug op het afgelopen jaar. “Je moet eerst goed nadenken en analyseren wat de oorzaak van een probleem kan zijn voordat je maatregelen gaat treffen”, vindt hij. “Nu weet ik dat de uiergezondheidsproblemen niet alleen te maken hadden met de opstartfase van het bedrijf of de weerstand van de koeien.” De melkveehouder kijkt ernaar uit om te kunnen gaan werken aan verdere optimalisatie van zijn bedrijf. “Met de nieuwe inzichten en monitoring hebben we de uiergezondheid volledig onder controle.” ■

